

target orientation management of building capacity of enterprises, detailed goals and objectives, methodological tools, management mechanisms, technology management, resource support, evaluation of results. First of all in assessing the actual level of competitiveness of agricultural enterprises needs to evaluate its competitive potential.

The evaluation of the current management system according to evaluation criteria and found that changes that occur in one or another element of competitive potential of the enterprise, influence on other elements of the system, causing them appropriate changes.

Keywords: *potential, competitiveness, competitive advantages, competitive potential, organizational development, management capacity*

УДК 338.436(477)

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АГРОФОРМУВАНЬ УКРАЇНИ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

К. С. ЗАВАЛЬНЮК, аспірант* кафедри маркетингу
та міжнародної торгівлі

**Національний університет біоресурсів
і природокористування України**

E-mail: katjazavalnyuk@mail.ru

Анотація. *Аграрний сектор займає провідне місце в структурі ВВП України. Перспективи розвитку сільського господарства, порівняно з іншими країнами світу, пояснюється сприятливими природно-кліматичними умовами та родючими чорноземами. Проте, повільне впровадження нових технологій та ефективних систем управління в аграрних формуваннях, разом із непослідовними діями уряду щодо проведення аграрної реформи в Україні, значно гальмують розвиток підприємств вищезгаданої галузі.*

Актуальність обраної теми полягає в дослідженні динаміки розвитку аграрних формувань в умовах ринкових трансформацій та виявленні об'єктивних причин їх кількісного стану в сучасних реаліях. Саме тому, метою статті є здійснення кількісного аналізу аграрних формувань в Україні. У процесі написання статті було використано такі методи, як аналіз, синтез, індукція, дедукція, графічний, порівняння та абстрагування.

Висвітлено суть поняття «агроформування». Проаналізовано динаміку кількості агроформувань за останні 10 років, у результаті чого виявлено тенденцію до значного зменшення їх кількості. Досліджено тенденції змін їх кількості за організаційно-правовими формами

© К. С. Завальнюк, 2017

*Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Я. С. Ларіна

господарювання. Здійснено групування аграрних формувань за площею сільськогосподарських угідь, висвітлено динаміку їх кількості. Розкрито суть поняття «агрохолдинг», проведено аналіз їх розвитку в Україні.

За результатами дослідження виявлено, що найчисленнішими є фермерські господарства, нечисленними – державні підприємства. Також обґрунтовано, що, поряд зі згаданими у дослідженні організаційно-правовими формами господарювання, важливими гравцями сучасного аграрного ринку є агрохолдингові компанії.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, аграрні формування, фермерські господарства, кооперативи, державні підприємства, агрохолдингові компанії

Актуальність. Загальновідомо, що сільське господарство – провідна та пріоритетна галузь економіки України, оскільки є однією з головних системоутворюючих при формуванні ВВП України та гарантом продовольчої безпеки для населення країни. Зокрема, частка ВВП сільського господарства в загальній структурі виробництва України у 2015 р. становила 12 % [1]. Важливо зазначити, що діяльність агросектору охоплює територію в 41,5 млн га – 70% від загальної площі України. Що стосується експорту продукції АПК, у 2014 р. він становив 30,2 % [2]. Необхідність дослідження динаміки розвитку аграрних формувань зумовлена численними ринковими трансформаціями, які, у свою чергу, змушують до пошуку більш оптимальних форм господарювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значну увагу у своїх дослідженнях щодо становлення, функціонування та подальшого розвитку аграрних формувань в Україні приділив ряд вітчизняних учених, серед яких В. Г. Андрійчук, П. Т. Саблук, В. В. Юрчишин, М. Й. Малік, С. І. Дем'яненко, О. М. Бородіна, М. Ф. Кропивко та інші. Проте, і на сьогодні багато питань, пов'язаних зі значним зменшенням кількості аграрних формувань та підвищенням ефективності їх діяльності потребують подальших досліджень.

Мета дослідження – здійснення кількісного аналізу динаміки розвитку аграрних формувань в Україні.

Матеріали і методи дослідження. У процесі написання статті було використано такі методи, як аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, абстрагування. Оскільки основою для написання даної статі були статистичні дані, також було використано метод групування та графічний метод.

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасні ринкові трансформації зумовили необхідність проведення аграрної реформи в Україні з метою пошуку найбільш оптимальних форм господарювання, як таких, що відповідають ринковим умовам. Як наслідок, замість домінуючої колгоспно-радгоспної системи, функціонують різні форми господарювання, які ґрунтуються на приватній власності на землю у поєднанні з індивідуальною, сімейною і колективною формами організацій праці [3, с. 36]. Проте, важко сказати, що аграрна реформа в Україні завершена, оскільки й на сьогодні ряд питань залишився ще відкритим і невирішеним.

Згідно з поглядами Т. Г. Маренича, «агроформування являють собою сукупність галузей сільського господарства, переробних, промислових, обслуговуючих видів виробництва, які об'єднані загальними цілями щодо раціонального використання землі, праці та капіталу, що забезпечують інтереси товаровиробників та суспільства» [4, с. 9]. Проте, вважаємо, що таке трактування вищезгаданого поняття залишається теоретичним та є значно вужчим, ніж у реальності, оскільки до аграрних формувань доцільно було б віднести, на нашу думку, усі підприємницькі структури, діяльність яких пов'язана з сільськогосподарськими угіддями, вирощування сільськогосподарської продукції та її переробкою.

Унаслідок численних перетворень в аграрному секторі України, у 2015 р. зареєстровано 51 926 аграрних формувань (рис. 1), що на 10,3% менше, порівняно з 2005 р. Аналіз рис. 1 дає підстави стверджувати про негативну динаміку їх кількості за останні 10 років. Різке зменшення кількості аграрних формувань у 2014 р., порівняно з 2013 р. (на 9,4%), пояснюється анексією АР Крим та нестабільною політичною ситуацією на сході країни. Проте, аналіз попередньої тенденції кількості аграрних формувань та усвідомлення щодо незадовільної підтримки сільськогосподарських підприємств з боку держави дають підстави для сумніву позитивної динаміки їх кількості навіть за умов цілісності держави. Значним стримуючим чинником розвитку аграрної сфери Ю. Я. Лузан вбачає невідповідні дії з боку держави, а саме: «невизначеність пріоритетів державною аграрною політикою, постійна зміна правил поведінки для учасників аграрного ринку, недостатнє стимулювання і навіть згортання державної підтримки кризових підгалузей...» [5, с. 6].

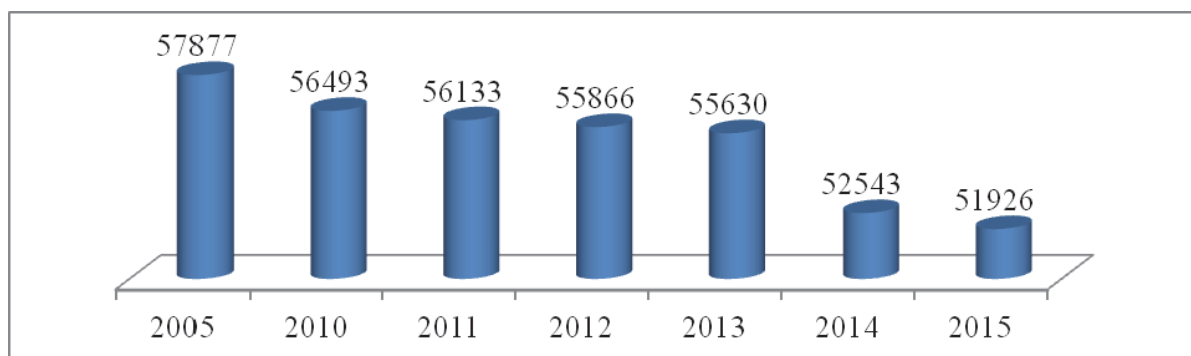

Рис. 1. Кількість діючих сільськогосподарських підприємств в Україні*

**Джерело: побудовано на основі [1].*

Вважаємо за необхідне проаналізувати динаміку розвитку аграрних формувань за організаційно-правовими формами власності. Адже, як зазначає провідний науковий співробітник Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» В. М. Заєць: «Права власності є формалізованою основою мотивації підприємницької діяльності» [6, с. 100].

Варто відзначити, що у 2015 р., порівняно з 2005 р., кількість аграрних підприємств зменшилася за всіма формами господарювання. Відповідно, у 2005 р., так як і в 2015 р., домінуючою формою господарювання залишилися фермерські господарства, кількість яких в 2015 р. становила 38 50, що на 8,5% менше, ніж у 2005 р. Переважання кількості фермерських господарств над іншими організаційно-правовими формами господарювання пояснюється тим, що більшість працездатного населення віддає перевагу та працює саме у цій формі господарства, також їх стійкість пояснюється легкістю створення та управління.

Дещо іншою є динаміка кількості кооперативів в Україні. За досліджуваний період (2005–2015 роки) їх кількість зменшилася у 2,5 раза. Різкий спад їх кількості спричинений так званим поглинанням більшості кооперативів великотоварними аграрними компаніями (агрохолдингами). Також зменшення їх кількості пояснюється значними труднощами в управлінні, оскільки, відповідно до статуту діяльності кооперативів, дана форма господарювання характеризується відсутністю найманих працівників, що унеможлиблює вчасне реагування на швидкоплинні ринкові трансформації.

Незважаючи на значне зменшення кількості кооперативів у структурі аграрних формувань за досліджуваний період, у 2015 р. найменше налічувалося державних підприємств – усього 241. Причини цієї тенденції спричинені процесами роздержавлення та масової приватизації в Україні. Незначна кількість державних сільськогосподарських підприємств пояснюється також неспроможністю використання інноваційних розробок та передових технологій, які використовують у своїй діяльності більшість приватних підприємств, що є вкрай необхідним в умовах сучасного ринку.

Стає очевидним, що державні сільськогосподарські підприємства протягом досліджуваного періоду залишалися стабільно в найменшій кількості у загальній структурі аграрних формувань (табл. 1). Найменших змін щодо кількості, зазнали господарські товариства у 2015 р., порівняно з 2005 р., відхилення становило лише 2,3%.

Окрім кількості аграрних формувань за організаційно-правовими формами господарювання, вважаємо за доцільне дослідити динаміку їх кількості за площею сільськогосподарських угідь. Адже загальновідомо, що земля є визначальним та незамінним чинником виробництва в аграрній сфері. Як видно з рис. 2, за останнє десятиліття простежується значна тенденція до зменшення кількості аграрних формувань, площа сільськогосподарських угідь яких становить менше, ніж 50,0 га, а саме: на 6970 одиниць, що становить 22,2%. Відносно стійкою є тенденція щодо кількості аграрних формувань, у підпорядкуванні яких знаходяться сільськогосподарські угіддя, площею 50,1–1000 га.

Доволі цікавою виявилася тенденція щодо кількості аграрних формувань із сільськогосподарськими угіддями площею 5000,1–10000,0 га. Якщо по інших групах господарств (як видно з рис. 2), характерне послідовне зменшення їх кількості протягом останніх 10 років, то для агроформувань площею 5000,1–10000,0 га. до 2011 р. характерне їх

збільшення. Це пояснюється розвитком інтеграційних процесів в Україні, відповідно до світових тенденцій. І вже починаючи з 2012 р., очевидне зменшення їх кількості (рис. 2).

1. Динаміка кількості сільськогосподарських підприємств за організаційно-правовими формами господарювання в Україні*

Показник	Роки							2015 до 2005, %	2015 до 2010, %
	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Всього господарських товариств	57877	56493	56133	55866	55630	52543	51926	89,7	91,9
приватні підприємства	7900	7769	7757	8121	8245	7750	7721	97,7	99,4
кооперативи	4123	4243	4140	4183	4095	3772	3627	88,0	85,5
Фермерські господарства	1521	952	905	856	809	674	596	39,2	62,6
державні підприємства	42447	41726	41488	40732	40752	39428	38850	91,5	93,1
Підприємства інших форм господарювання	386	322	311	294	269	228	241	62,4	74,8
	1500	1481	1532	1680	1460	691	891	59,4	60,2

*Джерело: складено автором на основі [1].

Окрім вищезгаданих політичних причин, що вплинули на зменшення кількості аграрних формувань в Україні, для цієї групи господарств негативна динаміка їх кількості пояснюється подальшими процесами злиття та поглинання, про що свідчить збільшення кількості аграрних формувань за цей самий період, площею понад 10000,1 га (рис. 3).

Загальновідомо, що значного поширення інтеграційні процеси в Україні набули починаючи з 2008 р. З цього приводу О. М. Бородіна підкреслює, що «У 2008–2009 роках нові оператори в аграрному секторі почали формувати свої «земельні банки» за рахунок придбання більш «слабких» агрохолдингов ...» [7, с. 23]. Як видно з рис. 3, у 2014 р. кількість аграрних формувань площею понад 10000,0 га збільшилася на 143 одиниці, порівняно з 2005 р. Щодо відсоткового співвідношення, то у 2014 р. їх кількість, порівняно з 2010 р., збільшилася на 40,5%. Різке збільшення їх кількості пояснюється деякими причинами: перш за все – отримання вигоди від «ефекту масштабу», легкий доступ до капіталу, можливість використання передових технологій, майже повна

автоматизація виробництва, і звичайно ж, економія на витратах завдяки виробництву, весь цикл якого здійснюється в межах одного технологічного ланцюга.

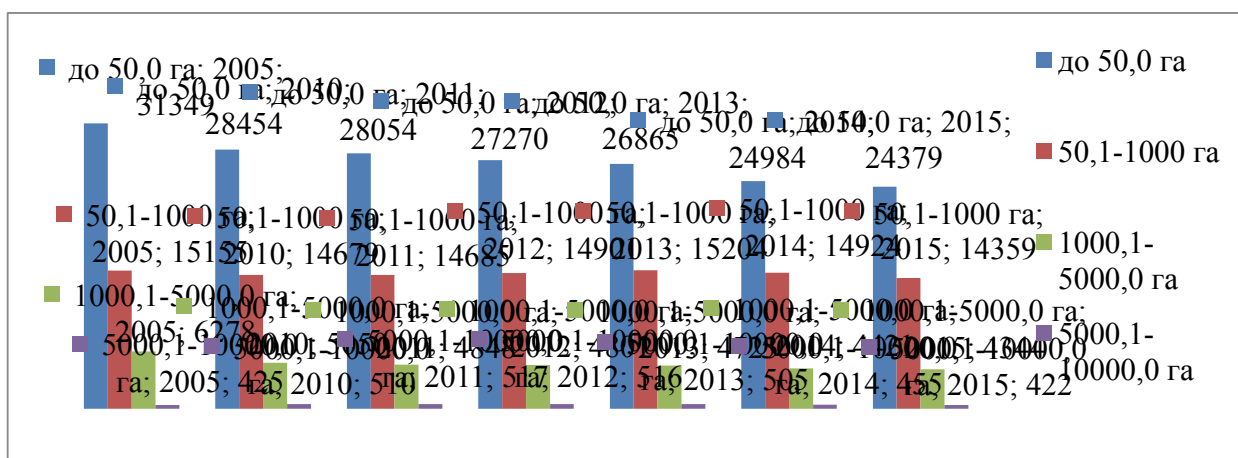

Рис. 2. Динаміка кількості аграрних формувань за площею сільськогосподарських угідь*

*Джерело: розраховано на основі [1].

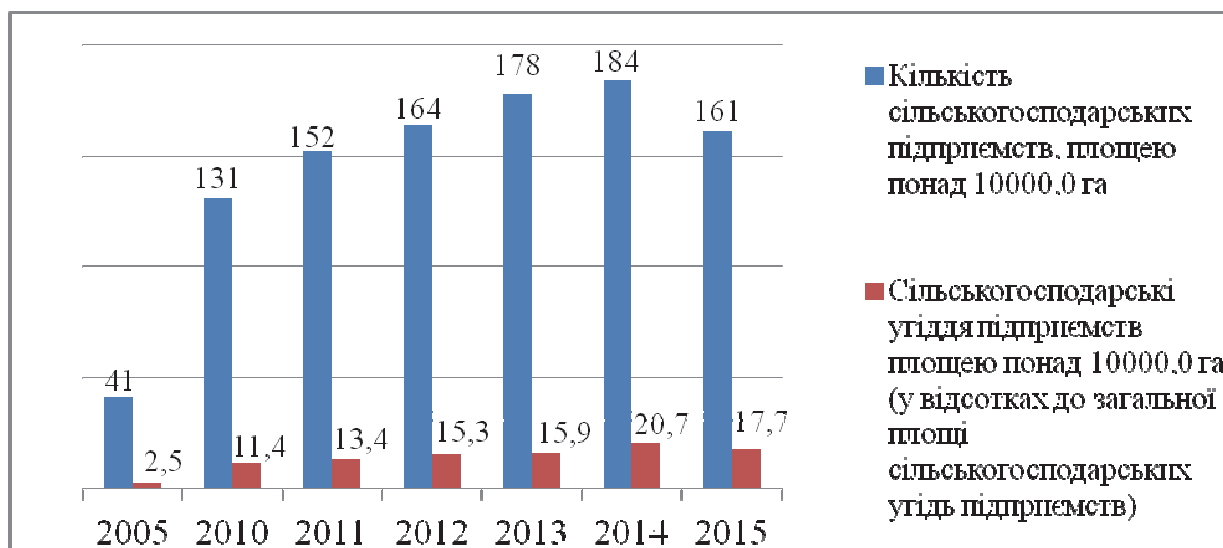

Рис. 3. Динаміка розвитку сільськогосподарських підприємств площею понад 10000,0*

*Джерело: побудовано автором на основі [1].

Об'єктом дослідження було обрано не лише сільськогосподарські підприємства, а саме: аграрні формування. Поясненням цього є те, що поряд з усіма вищезгаданими організаційно-правовими формами господарювання важливими та впливовими гравцями на сучасному ринку в аграрній сфері є формування нового типу – агрохолдингові компанії. Черевко Г. пропонує трактувати агрохолдинг як: «групу організаційно і технологічно пов'язаних підприємств, у якій контрольний пакет акцій належить головній компанії і

підприємства якої використовують великі земельні площі з метою виробництва, переробки, транспортування, зберігання і реалізації сільськогосподарської чи виробленої з неї продукції [8, с. 35].

Доказом значного місця агрохолдингових компаній на арені аграрного ринку є частка їх сільськогосподарських угідь, що у 2014 р. становила 27,9 % від загальної структури угідь усіх сільськогосподарських підприємств [9]. За відсутності статистичних даних щодо кількості агрохолдингів в Україні за поточний рік, ми змушені посплатися на неофіційні дані. Зі слів представника асоціації "Український Клуб Аграрного Бізнесу", станом на серпень 2016 р., кількість агрохолдингів становить 88 одиниць. Для усвідомлення реального масштабу діяльності агрохолдингових компаній, у табл. 2 наведено рейтинг 10 найбільших агрохолдингів в Україні станом на серпень 2016 року.

2. Рейтинг найбільших агрохолдингів України (станом на серпень 2016 р.)*

№ у рейтингу за площею с/г угідь	Назва агрохолдингу	Площа с/г угідь	Кількість областей, які охоплює агрохолдинг
1	UkrLandFarming	654 тис. га	22
2	Агропросперіс (NCH)	430 тис. га	13
3	Кернел Груп	390 тис. га	11
4	Миронівський Хлібопродукт	370 тис. га	9+АР Крим
5	Українські аграрні інвестиції	261 тис. га	16
6	Астарта-Київ	250 тис. га	6
7	Мрія Агрохолдинг	180 тис. га	5
8	Індустріальна Молочна Компанія	136,7 тис. га	3
9	Агрейн	127 тис. га	6
10	Укрпромінвест-Агро	122 тис. га	6

**Джерело: розроблено автором на основі [10].*

У науковому колі є безліч аргументів «за» і «проти» існування агрохолдингів. Суттєвою перевагою їх діяльності є використання новітніх технологій, що значно спрощує та пришвидшує процес виробництва. Важливим недоліком функціонування агрохолдингів, окрім концентрації земельних угідь, вважаємо недосконалість правового поля, у межах якого вони діють, як наслідок – недоотримання доходів у сільські та місцеві бюджети, на території яких вони розташовані.

Проте, на наш погляд, їх виникнення та функціонування в сучасних умовах є закономірним проявом розвитку інтеграційних процесів. Вважаємо, що великотоварне виробництво не може бути альтернативою інших форм власності, а має функціонувати паралельно, оскільки кожна з вищеперелічених форм господарювання має право на існування та здійснення саме тієї діяльності, яка є для неї оптимальною.

Висновки і перспективи. У результаті проведеного дослідження, було виявлено, що загальна кількість аграрних формувань за останнє десятиріччя має тенденцію до зменшення. Аналізуючи структуру аграрних формувань за організаційно-правовими формами господарювання виявлено, що найчисленнішими залишаються фермерські господарства, нечисленними – державні підприємства. Особливо різке скорочення кількості характерне для кооперативів.

Унаслідок групування аграрних формувань за обсягом сільськогосподарських угідь була можливість простежити чітку тенденцію до укрупнення аграрних формувань за досліджуваний період, що пояснюється процесами подальшої інтеграції вже існуючих формувань. Як приклад, обсяги земельного банку найбільшого агрохолдингу України становлять понад 600 тис. га. Було виявлено переваги великотоварного виробництва, проте, вважаємо, що агрохолдингові компанії не мають витіснити з ринку малі господарства, а доповнювати діяльність один одного. Отже, перспективи подальшого дослідження полягають у виявленні закономірностей різних організаційно правових форм господарювання в умовах сучасного ринку.

Список літератури

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Інфографічний довідник за 2014 рік "Агробізнес України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://businessviews.com.ua/ru/agroreport2014/>
3. Лупенко Ю. О. Результати і проблеми реформування сільського господарства України / Ю. О. Лупенко, П. Т. Саблук, В. Я. Месель-Веселяк, М. М. Федоров // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 26–38.
4. Маренич Т. Г. Трансформаційна динаміка та механізми економічного регулювання агроформувань (питання теорії, методології, практики) : монографія / Т. Г. Маренич. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 454 с.
5. Лузан Ю. Я. Сучасні проблеми та основні фактори розвитку аграрного сектору України / Ю. Я. Лузан // Економіка АПК. – 2014. – № 6. – С. 5–9.
6. Заяць В. М. Відносини власності у розвитку сільськогосподарського підприємництва / В. М. Заяць // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 100–108.
7. Бородіна О. М. Агрохолдинги як база формування корпоративного аграрного устрою в Україні / О. М. Бородіна, А. О. Гуторов // Економіка АПК. – 2012. – № 11. – С. 21–28.
8. Черевко Г. Агрохолдинги як нові організаційні форми крупнотоварного господарювання в агробізнесі України / Г. Черевко // Аграрна економіка. – 2012. – Т. 5, № 1–2. – С. 32–39.
9. Найбільші агрохолдинги України 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ucab.ua/files/Survey/Largest_Agriholdings/Agriholdings2014ua_demo.pdf
10. Топ 100 латифундистов України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://latifundist.com/rating/top100#133>

References

1. State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Infographics Directory, 2014 "Agribusiness of Ukraine". Available at: <http://businessviews.com.ua/ru/agroreport2014/>

3. Lupenko, Yu. O., Sabluk, P. T., Mesel'-Veselyak, V. Ya., Fedorov, M. M. (2014). Rezultaty i problemy reformuvannya silskoho hospodarstva Ukrainy [Results and problems of agricultural reform in Ukraine]. The Economy of Agro-Industrial Complex, 7, 26–38.

4. Marenych, T. H. (2005). Transformatsiina dynamika ta mekhanizmy ekonomichnoho rehuliuвання ahroformuvan (pytannya teorii, metodolohiyi, praktyky) [Transformational dynamics and mechanisms of economic regulation of agricultural enterprises (the theory, methodology, practice)]. NNTs IAE, 454.

5. Luzan, Yu. Ya. (2014). Suchasni problemy ta osnovni faktory rozvytku ahrarnoho sektoru Ukrainy [Current issues and key factors of agrarian sector of Ukraine]. The Economy of Agro-Industrial Complex, 6, 5–9.

6. Zaiats, V. M. (2014). Vidnosyny vlasnosti u rozvytku silskohospodarskoho pidpryyemnytstva [Property relations in the development of the agricultural business]. The Economy of Agro-Industrial Complex, 7, 100–108.

7. Borodina, O. M., Hutorov A. O. (2012). Ahrokhodynhy yak baza formuvannya korporatyvnoho ahrarnoho ustroyu v Ukraini [Agriholdings as the basis of formation of corporate agricultural system in Ukraine]. The Economy of Agro-Industrial Complex, 11, 21–28.

8. Cherevko, H. (2012). Ahrokhodynhy yak novi orhanizatsiini formy krupnotovarnoho hospodariuvannya v ahrobiznesi Ukrainy [Agriholdings as new organizational forms of large-scale production management of agribusiness in Ukraine]. The agrarian economy, 1–2, 32–39.

9. The largest agricultural holdings of Ukraine, 2014. Available at: http://ucab.ua/files/Survey/Largest_Agriholdings/Agriholdings2014ua_demo.pdf.

10. Top 100 landowners of Ukraine. Available at: <http://latifundist.com/rating/top100#133>.

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ АГРОФОРМИРОВАНИЙ УКРАИНЫ И ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В АГРАРНОЙ СФЕРЕ

Е. С. Завальнюк

***Аннотация.** Аграрный сектор играет значительную роль в формировании ВВП Украины. Перспективы развития сельского хозяйства, по сравнению с другими странами мира, объясняются благоприятными природно-климатическими условиями и плодородными черноземами. Однако, медленное внедрение новых технологий и эффективных систем управления в аграрных формированиях, наряду с непоследовательными действиями правительства по проведению аграрной реформы в Украине, значительно сдерживают развитие предприятий вышеупомянутой отрасли.*

Актуальность выбранной темы заключается в исследовании динамики развития аграрных формирований в условиях рыночных трансформаций и выявлении объективных причин их количественного состояния в современных реалиях. Именно поэтому, целью статьи является проведение количественного анализа аграрных формирований в Украине. В процессе написания статьи были

использованы такие методы, как анализ, синтез, индукция, дедукция, графический, сравнения и абстрагирования.

Отражена суть понятия «агроформирование». Проанализирована динамика количества агроформирований за последние 10 лет, в результате чего выявлена тенденция к значительному уменьшению их численности. Исследованы тенденции изменений их количества по организационно-правовым формам хозяйствования. Осуществлено группирование аграрных формирований по площади сельскохозяйственных угодий, освещена динамика их количества. Раскрыта суть понятия «агрохолдинг», проведен анализ их развития в Украине.

По результатам исследования выявлено, что наиболее многочисленными по количеству являются фермерские хозяйства, а в меньшинстве – государственные предприятия. Также обосновано, что, наряду с упомянутыми в исследовании организационно-правовыми формами хозяйствования, важными игроками современного аграрного рынка являются агрохолдинговые компании.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, аграрные формирования, фермерские хозяйства, кооперативы, государственные предприятия, агрохолдинговые компании

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE AND INTEGRATION PROCESSES IN THE AGRARIAN SECTOR

K. S. Zavalniuk

Abstract. *The agricultural sector plays an important role in the GDP of Ukraine. Prospects for the development of agriculture, compared with other countries, are explained by favourable climatic conditions and fertile black soils. However, slow adoption of new technologies and effective management systems in agrarian enterprises, as well as inconsistent actions of the government on implementation of agrarian reforms in Ukraine significantly slow down development of enterprises of above mentioned branches.*

The relevance of the chosen topic consists in the study of dynamics of the development of agrarian enterprises under conditions of market transformations and in identifying objective reasons of their quantitative condition in modern realities. Therefore, the purpose of the article is to carry out quantitative analysis of agricultural enterprises in Ukraine. In the process of writing the article the following methods were used: analysis, synthesis, induction, deduction, graphic, comparison and abstraction.

The article explains the essence of the concept «agricultural enterprises». It analyzes the dynamics of the number of agricultural enterprises in the past 10 years, as a result significant downward trend in their number was found. The tendencies of changes in their number, according to procedural and institutional types of management forms, were studied.

Grouping of the agrarian units by area of agricultural lands was made; the dynamics of their number were highlighted.

The essence of the concept «agricultural holdings» is revealed, the analysis of their development in Ukraine is carried out. According to the study, the most numerous are farm enterprises, the least – government enterprises. It was also proved that, along with the above mentioned procedural and institutional types of management forms agricultural holding companies are important players on the modern agrarian market.

Keywords: agricultural enterprises, farm enterprises, cooperatives, state owned enterprises, agricultural holdings

УДК 338.43.008

Е-СЦЕНАРІЙ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ОПЕРАЦІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ДОРАДЧОГО ПРОЦЕСУ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОГРАМ

С. П. КАЛЬНИЙ, старший науковий співробітник
*Інститут телекомунікацій та глобального
інформаційного простору НАН України,*
E-mail: 13rom@ukr.net

Анотація. Представлено математичну модель Е-сценарію навчання та її організаційно-онтологічну структуру, яка відображує функціонально-інформаційні кроки навчально-операціональної взаємодії учасників дорадчого процесу в сфері реалізації інноваційних програм. На базі наданої моделі та її структури створено інструментальний програмно-інформаційний комплекс, який забезпечує в інтернет-середовищі організацію дистанційної підтримки навчально-операціональної взаємодії учасників інноваційних програм.

Модель Е-сценарію навчання дає змогу організувати дистанційну операціонально-навчальну (покрокову) взаємодію всіх учасників певної інноваційної програми, створювати в межах інноваційної програми інтерактивну консультаційну базу знань із підключенням до неї всіх її учасників, надавати дистанційну, покрокову консалтингову підтримку процесу реалізації інноваційної програми для всіх її учасників, з використанням різних інформаційних і програмних ресурсів, будувати абонентську мережу щодо використання бази знань інноваційних проектів.

У результаті, кожен учасник інноваційної програми, на всіх етапах її реалізації, поряд із оперативним доступом до експертної інформації та консультацій, отримує можливість мати дистанційну навчально-операціональну підтримку своєї участі в її реалізації.

© С. П. Кальний, 2017